

Als kind was hij een zwak jongentje geweest, die in de rustige omgeving van een tamelijk afgezonderd kasteel het versterkende buitenleven genoot.

Zijn vader, de eenige zoon van Lodewijk XIV, was gestorven, toen hij nauwelijks 14 jaar oud was. Daardoor verkreeg hij de hooge waardigheid van kroonprins, maar hij verlangde daar niets naar en snikkend ontving hij de eerste huldebetuigingen, die zijn nieuwe waardigheid eischte.

Hij had een goedig karakter, maar hij miste de flinkheid, het scherpe verstand en de doortastendheid, die voor een toekomstigen opvolger van den troon zoo noodig waren. Zijn wil werd geheel beheerscht door krachtiger personen uit zijn omgeving. Uit den aard der zaak had vooral zijn gouverneur, de hertog de Vauguyon, veel invloed op hem. En toen hij op 16-jarigen leeftijd met Marie Antoinette huwde, stond hij nog geheel onder de macht van zijn gouverneur. De getrouwde troonopvolger van Frankrijk was nog geheel een schooljongen.

Deze hertog de Vauguyon was Marie Antoinette zeer ongunstig gezind en hij ontzag geen middel, om haar echtgenoot tegen haar op te zetten. Hij had ten allen tijde toegang tot hen beiden en hij wist te bewerken, dat de kamers van Marie Antoinette zoo ver mogelijk van die van haar man verwijderd werden. Hij spioneerde op allerlei wijzen, hij vroeg de bedienden uit, hij luisterde aan de deuren, hij klaagde over alles en nog wat bij den koning.

Marie Antoinette droeg dit eerst geduldig, doch ten slotte kon zij zich niet meer inhouden.

„De kroonprins heeft geen gouverneur en ik heb geen spion noodig. Ik verzoek u, u niet meer bij mij te vertoonen”, voegde zij hem toe.

Met dit al kon zij niet op den steun van haar man rekenen. Deze was bijzonder koel voor haar. Bovendien had hij weinig aantrekkelijks voor de geestige en spotlustige prinses.

Hij was grof van lichaamsbouw, dik, en plomp in zijn bewegingen. In gezelschap was hij verlegen en zijn eenigszins ruwe stem maakte zijn onbeduidende gesprekken nog onaangenamer.

Het liefst ontvluchtte hij alle gezelschap en hield hij zich met knutselen bezig. Hij had zich een toren laten bouwen, waarin hij een smederij inrichtte. Daar stond hij aan het aambeeld, daar genoot hij en werkte hij tot hij baadde in zijn zweet. Zijn kleeren rooken naar de werkplaats; meermalen verscheen hij met vuile handen in gezelschap. Ook metselen en timmeren vond hij heerlijk. Door een zeer hooggeplaatste dame aan het hof werd hij eens „de dikke onwelopgevoede jonge” genoemd.

Aan tafel verslond hij met een buitengewonen eetlust groote hoeveelheden spijzen. Zelfs aan zijn bruiloftsmaal had zijn grootvader, de koning, niet kunnen nalaten te zeggen: „Overlaad uw maag niet al te zeer.”

Door dit alles voelde hij zich niet op zijn gemak tegenover de gratie-volle, levendige Marie Antoinette. Hij beschouwde zijn huwelijk als een zeer onaangename plicht, waaraan nu eenmaal niet meer te ontkomen was. Vandaar dat in zijn dagboek van de huwelijksweek meer gezegd wordt over de maaltijden, dan over zijn bruid. Ziehier:

Maandag 14 Mei: „De kroonprinses ontmoet.”

Dinsdag 15 Mei: „Het avondmaal gebruikt in La Muette. Geslapen in Versailles.”

Woensdag 16 Mei: „Mijn bruiloft. Partij in de Galerij. Koninklijke feestmaaltijd in de operazaal.”

Donderdag 17 Mei: Opera van Perseus.

Vrijdag 18 Mei: Hertenjacht. Bij Belle-Image een groot koppel. Eén geschoten.

Zaterdag 19 Mei: „Bal in de operazaal. Verlichting.”

De slotopmerking over zijn eerste huwelijksmaand was: „Ik heb last van mijn maag gehad.”

Toch was Lodewijk rechtschapen en eerlijk van karakter. Hij had zijn volk hartelijk lief. Hij ging graag bij de boeren binnen om een vriendelijk praatje te maken. Daar voelde hij zich beter thuis dan aan het schitterende hof te Versailles.

Ook had zijn opvoeding er toe meegewerkt, om hem schuchter en in zich zelf gekeerd te maken. Zijn beide broers waren veel vroolijker en aantrekkelijker dan hij. Hen prees men, hij werd veronachtzaamd. Als kind vond men hem eens schreiend temidden van zijn broers en zusters.

„Van wie moet ik toch houden”, riep hij snikkend, „er is niemand die iets om mij geeft.”

Zoo had hij, die van nature al de noodige vrijmoedigheid miste, geleerd zich geheel af te zonderen en zijn eigen bezigheden en genietingen te zoeken.

C. A. K.

(Wordt vervolgd.)

Annie maakte het zich gemakkelijk in het hoekje van haar coupé. Ze was nog overhaast weggekomen, zooals dat altijd met haar het geval was, wanneer ze op reis zou gaan. Dan had ze eerst zulke goede voornemens en besloot, dat zij nu, deze maal, eens op tijd zou zijn, maar als ze dan haar koffer pakte, begon ze te treuzelen, bladerde ze in een boek, bemoeide zij zich met dingen, die ze toch niet mee hoefde te nemen, om dan eindelijk tot de ontdekking te komen, dat zij, wilde ze nog met den trein mee, geen oogenblik meer te verliezen had.

Dan kwam ze, buiten adem, bij 't station aan en was dankbaar, dat ze haar trein nog kon halen, juist op 't nippertje.

Dan was 't ook een opluchting voor haar, na al het jachten en haasten, in een hoekje weg te schuilen, om langzamerhand tot rust te komen.

Nu vooral was ze blij, dat ze stil kon zitten, de handen gevouwen, want zóo overhaast was ze nog nooit op reis gegaan.

Och, ze was eigenlijk niet van plan geweest, de Kerstdagen thuis bij moeder door te brengen. Ze had heel andere plannen gemaakt; ze wilde in de stad, waarin zij onderwijzeres was, Kerstfeest vieren. De kinderen van de Zondagsschool zouden een Kerstboom hebben

en dan, later, zou ze met het personeel der Zondagschool een gezellig theeuurtje houden.

Na de Kerstdagen kon ze dan naar moeder gaan, naar moeder, die woonde in 't kleine, stille dorp. De vakantie zou haar daar nog lang genoeg vallen.

Maar, onberekenbaar wezen dat ze was, toen ze nu, Zaterdag, 's middags met haar boek op haar stille kamer zich bezig hield, had een onzegbaar verlangen naar huis haar aangegrepen. Ze wilde niet naar huis; ze wilde blijven, genieten van de feestviering, van de stralende kindergezichten, van het onschuldige napretje, maar neen, ze kon zich niet verzetten tegen het verlangen, dat haar overweldigde. Moeders stille woon lokte en trok; 't was haar, of ze moeders vredige gezicht zag; moeders zachte lach hoorde.

Toen was ze opgesprongen; ze had in haar koffer gegoooid, wat haar voor de hand kwam; ze moest naar moeder, nu, nu.

Onverstandig. Nu zou ze eerst laat in den avond thuis kunnen zijn en..... moest ze moeder doen schrikken?

Nu ze zat in haar coupé-hoekje, kwam reeds het bevoor. Als ze had gekund, zou ze misschien teruggekeerd zijn, maar de trein joeg voort langs de kale velden; er was niets meer aan te veranderen; Annie moest nu naar huis.

Erg onverstandig. Alsof straks de verveling niet zou komen, misschien den eersten, tweeden dag al, als moeder en zij elkaar niets meer te vertellen hadden en de stilte in de kleine weduwe-woning onuitstaanbaar werd. Annie wist het wel; moeder en zij hadden elkander zoo weinig te vertellen; 't gesprek ging steeds over dagelijksche dingen. Straks, bij haar thuiskomst, zou ze hooren, dat deze gestorven was en die verhuisd, dat de buurvrouw rechts nog altijd te lijden had van haar dronken man en dat Jansje Verhorst zich maar eens weer had verloofd.

En dan..... zou het zwijgen komen; het langs elkaar heen gaan. Dan kwam ook weer het gevoel van niet-meer-samen-hooren; de wetenschap van het elkaar-ontwend zijn.

Hoe kon het ook anders? Moeder was blijven leven in haar klein kringetje; stelde belang in al de kleine gebeurtenissen van de stille achterstraat; haar denklevens werd beheerscht door het gewoon-dagelijksche, terwijl Annie ontgroeid was aan het leven van vroeger; zij had haar lectuur; zij had haar vriendinnen en kennisjes, met wie ze kon spreken over letterkunde en levensverschijnselen; zij had zich ontwikkeld en..... moeder kon haar niet volgen.

Toch, Annie wist wel, dat ze zóó heel onbillijk oordeelde. Neen, moeder ging niet op in de kleine dingen van elken dag; moeder leefde wel heel diep; in moeders ziel weerspiegelde zich het klare licht van den hemel. Maar juist dat maakte, dat er tusschen moeder en haar nog wijder kloof gaapte. 't Eenvoudige, kinderlijke geloof van moeder, was het hare niet meer. Zeker, zij ging trouw ter kerk, nam deel aan Christelijken liefdearbeid en dan, ze was onderwijzeres aan een Christelijke school, maar dit alles was het gevolg van haar opvoeding, was haar tot gewoonte geworden. Dat alles deed niets trillen in haar hart, liet haar koud en onbewogen.

Wanneer moeder, schuchter en verlegen, het waagde, te spreken van den Heiland, fluisterde van een onberou-

welijke bekeering tot zaligheid, trok Annie zich terug, maakte ze maar gauw een eind aan 't gesprek, begon ze over andere dingen en dan kwam daar weer het stilzwijgen; het elkaar ontwijken; dan schikte moeder zich zuchtend naar haar.

Annie had onverstandig gedaan, nu naar huis te reizen. De komende feestdagen zouden erg vervelend zijn. Ze zou met moeder gaan naar de kleine dorpskerk, waar 't zoo koud kon wezen. Nieuwsgierige blikken zouden haar hinderen; oude kennissen zouden komen met hun banaal gevraag en hun onbescheiden belangstelling. En verder zou ze thuis zijn met moeder.

Met een driftige beweging stond Annie op, om uit het net boven haar hoofd haar koffertje te beuren. Ze moest nu maar gaan lezen in haar nieuwe roman en niet meer denken aan al het vervelende, dat haar wachtte.

Toen keek ze naar haar twee medereizigers.

Bah, niet veel soeps. Die mevrouw daar, in den hoek tegenover haar, was zeker vroeger keukenmeid geweest en 't juffie, dat naast haar op de nagels zal te bijten, was zóó uit de fabriek gekomen.

Kom, 't was nog maar 't beste, rustig te gaan lezen.

De man met de roode pet, staande op 't perron van het kleine dorpsstation, groette.

„Zoo, juffrouw Annie, ook eens weer thuis?”

„Ja, hoor.”

Ze gaf maar gauw haar kaartje af bij den doorgang en haastte zich erg. Daar had je 't al weer. Altijd dat gevraag.

Hu, 't regende ook. Prettig, zoo'n motregen. Nu moest ze de parapluie ook nog gebruiken. Gelukkig, 't was niet ver. Goed, dat het zoo donker was; nu had ze niet zooveel bekijks.

Ze verlangde nu toch wel, om thuis te zijn. Zeker, ook omdat ze dan uit den regen zou zijn en de koffer zou kunnen neerzetten, maar 't meest verlangde ze naar moeder. 't Deed toch goed, naar moeder te gaan.

Ja, en nu moest ze afslaan, zoo, en dan de achterstraat in. Annie trachtte voor zich uit te zien, of ze moeders huisje ook kon ontdekken, maar 't was te donker; de dorpslantaarns brandden niet.

Gelukkig, ze was er. 't Hekje door; 't tuinpaadje langs, daar stond ze voor de voordeur. Haastig klapte zij de parapluie dicht.

Nu moest ze voorzichtig zijn; ze mocht moeder niet doen schrikken. Opzettelijk rammelde ze met de klink van de deur.

Annie glimlachte. Ze kon zich precies voorstellen, hoe het zou zijn. Moeder zou opzien van haar breikous, nieuwsgierig. Hoorde ze daar iets? Zou daar iemand wezen? En wie? Dan zou ze opstaan en komen.

Hoor maar, daar ging de kamerdeur; daar zag ze moeder al komen.

„Dag, moeder.”

„Annie? Kind, je doet me schrikken. Kom maar gauw binnen. Kom je nu toch? En je had geschreven, dat je na de feestdagen zou komen. Is er iets?”

„Nee, moeder, nee, wees maar gerust. Alles is goed. 'k Had maar zoo'n verlangen om thuis te wezen.”

„Dan is 't goed. Zet je koffer toch neer. Hier maar, geef me je parapluie maar; die is nat. Zoo, maar naar de keuken er mee. Ga maar in de kamer.”

De warmte, binnen, deed Annie goed. Ze ontdeed zich van bont en mantel en zette de hoed af.

Gelukkig, thuis.

Moeder had gelezen; 't boek lag nog, opengeslagen, op de tafel; de bril er naast. Annie hield niet van moeders lectuur; ze kon niet begrijpen, hoe iemand zich bezig kon houden met die lange, taaie preeken.

Daar kwam moeder al uit de keuken terug.

„'k Zal gauw een kop koffie zetten, kind.”

„Laat maar, moeder.”

„Nee, 'k lust zelf ook wel een kopje. Maar als ik alleen ben, is 't mij soms de moeite niet waard, koffie te zetten. Dan neem ik maar een beker melk. En dan lust je zeker wel een boterham?”

„Een klein stukje dan.”

„Wacht maar even. Alles is zóó klaar.”.....

Nu zaten ze knus en gezellig tegenover elkaar en moeder vertelde. Jansje Verhorst was getrouwd, en de buurvrouw rechts had gisteren nog zóó geklaagd over haar dronken man.

Annie luisterde maar half; ze voelde zich moe en slaperig. Ze voelde zich als gewiegd door moeders zacht praten en ze kwam tot rust, hier, in de oude, vertrouwde omgeving.

't Klokje op den schoorsteenmantel tikte zijn bekenden tik; de porceleinen poppetjes op het mahoniehouten kastje keken elkaar aan, zooals vroeger; hij met zijn kleurig lint om den grooten hoed en zij met coquet-opgenomen rok.

Ja, 't was toch goed, thuis te zijn en 't was óók goed, straks, op het kleine zolderkamertje, zich neer te leggen achter de witte gordijnen, door moeder zelf gewasschen en gestreken.

't Was goed, thuis te zijn, en Annie had moeders blijden glimlach wel gezien. Een dochter, die naar thuis verlang, is voor een moeder het heerlijkste Kerstgeschenk.

II.

Maar 't was thuis toch wel heel vervelend. Den volgende dag, na de middagkerk, begon het al. De nieuwtjes waren verteld en op moeders vraag, of Annie ook van de preek had genoten, was ternauwernood een antwoord gevolgd. Wat gaf het, over die kwestie te spreken, waarover je het toch niet eens zou worden?

En moeder had gezwegen, zooals zoo vaak, als zij merkte, dat Annie over dit of dat liever niet spreken wilde. Moeder sprak toch al niet gemakkelijk over eeuwige dingen; ze was er te schuchter voor; ze zag ook te veel op tegen de dochter, die zooveel geleerd had en zoo knap was.

Ernstige bezorgdheid voor Annie's welzijn deed haar soms schuchter een poging wagen, maar als ze merkte, dat Annie haar niet te gemoet kwam, kort het gesprek afbrak, schuchterde ze weer in; gaf ze zich zelf de schuld; ze zou het dan wel te onhandig aangelegd hebben; ze moest bedenken, dat Annie zoo heel anders en zooveel beter over die dingen kon spreken.

En de namiddag was reeds zoo lang. Moeder hield er van, lang te schemeren; dan leunde ze achterover in haar stoel en vertelde van vroeger, toen vader nog leefde en toen Annie nog klein was. Dan werd haar spreken weemoedig, en over Annie kwam het gevoel, dat haar

ook besloop, als zij op een regenachtigen middag met zware hoofdpijn alleen op haar kamer zat.

En dan kwam de avond nog, de lange, lange, eenzame avond. Annie zat tegen moeder over aan tafel en vond zich zelf een spook, omdat ze al weer zoo stil was, maar ze kon er niets aan doen; waar moest ze over spreken?

't Werd er nog niet beter op, toen moeder zei: „Ja, kind, 't spijt me wel, maar nu moet ik je morgenavond alleen laten.”

„Waarom, moeder?”

„Ja, zie je, ik moet naar de bijeenkomst. 'k Heb het vast beloofd. Als ik geweten had, dat je kwaamt, zou ik het niet gedaan hebben, maar nu kan ik niet wegblijven. 't Spijt me wel, voor je.”

„Nou”, vond Annie, „me dunkt moeder, dat u toch wel voor één keer kunt verzuimen. 't Zal met de bijeenkomst dáárom nog wel goed gaan.”

Maar moeder schudde 't hoofd. Neen, ze kon niet wegblijven; haar belofte moest ze houden.

Annie haatte die bijeenkomst. Toen ze vroeger nog bij moeder thuis was, ging ze wel eens mee en ze herinnerde zich, hoe vervelend het altijd geweest was.

Waarom hadden de menschen aan de kerk toch niet genoeg? Waarom moesten ze nu nog eens kerkje gaan spelen op eigen houtje? Wat dat noodig?

En dan, wat een vervelend geklets, als de oude Koopmans onder de bijbelbespreking begon over de toestand van zijn ziel. Dat was nu vast altijd 't zelfde: „zuchtende ben ik en zuchtende blijf ik.” Neen, hoe moeder naar die bijeenkomst kon verlangen, was Annie een raadsel. En toch, dat deed zij, Annie wist het wel. 't Was niet alleen, dat ze morgen avond niet wegblijven kón, 't was veel meer, dat ze niet wegblijven wilde.

Nu, goed, dan zou Annie alleen zijn en ook alleen zou ze den avond wel door kunnen komen. Dan behoefde ze tenminste geen moeite te doen, om 't gesprek aan den gang te houden. Dan kon ze gaan lezen.

Toch stak het Annie, dat moeder niet thuis wilde blijven; dat ze liever den avond met vreemden wilde doorbrengen. Dat moest toch anders zijn. Moeder was ook zoo stijf en ze had nog van die oude begrippen. Geen wonder, dat zij moeder niet meer verstond. Ze was zooveel jonger en, natuurlijk, je kon niet altijd blijven denken als de menschen van 1618.

Annie was blij, toen ze naar bed kon gaan. Ze had nu toch wel erg spijt, dat ze zoo onverstandig was geweest, zoo plots naar huis te reizen. Wat zou ze veel meer vreugde gesmaakt hebben, als ze gebleven was in de stad. Wat zou het veel meer Kerstfeest voor haar geweest zijn.

Hier..... een oude, kale, koude dorpskerk, met een dominee, die jaar in jaar uit met zijn oude preeken voor den dag kwam. Hier..... dorpsnieuwtjes, een gesprek, laag bij den grond; hier..... de verveling, die uit alle hoeken op je loerde. 't Was hier geen Kerstfeest. Maar daar, in de stad, daar was de Kerstboom, daar was gezang en orgelspel; daar was licht en warmte, daar was gezelligheid en feestvreugde, dáár was het Kerstfeest.

Kom, gelukkig, de avond was om. Moeder kreeg den bijbel en reikte Annie die toe.

„Wil je lezen, Annie?”

En Annie las van een Heiland, die arm werd, om zondaren rijk te maken, van een stal, waarin het donker was en stil; van een arme moeder, die dáár haar Zoon ontving, maar de Kerstvreugde kwam niet tot haar.

Maar dat kon ook niet. Hoe kan de Kerstvreugde komen, als wij niet bereid zijn, om den Heiland te ontvangen? Hoe kunnen we vreugde smaken, als wij niet bereid zijn, om naar Bethlehem te gaan?

De tweede Kerstdag ging ook voorbij en 't was avond geworden.

Moeder maakte zich zoo langzamerhand al gereed, om uit te gaan.

Haar hoed en mantel lagen al klaar, maar ze treuzelde nog.

„'t Spijt me toch, Annie, dat ik je alleen moet laten.”

„'t Is niets, moeder. 'k Zal de avond wel door komen.”

„Ja, maar 't is toch vervelend. Zal ik nog thuis blijven?”

„Nee, zeker niet, moeder. Hoe zou het dan gaan met de bijeenkomst?”

Annie zei het, licht-spottend en moeder merkte dat wel, maar ze zweeg er over. Ze treuzelde nog.

Toen, aarzelend, vroeg ze: „Als je eens mee ging?”

„Nee, moeder, dank u wel.”

„Toe maar, Annie.”

Moeder vroeg het smeekend, en Annie begreep wel, dat het haar ernst was. Ze begreep ook wel, waarom. Moeder dacht, dat het goed voor haar zou zijn. Als ze kwam bij zooveel „verzekerden”, nu, dan kon 't haast niet anders, of ze moest bewogen en ontroerd worden. Kun je begrijpen. Zeker als je de oude Koopmans kletsen hoorde.

„Toe maar, Annie.”

Annie zuchtte. Dáár had ze nu heelemaal geen zin aan. Neen, dan bleef ze veel liever alleen met haar boek. Maar moeder vroeg het zoo dringend; zóó kon je het haast niet weigeren. 't Zou eigenlijk ook maar een kleine opoffering zijn. Vervelend was de avond toch, of je thuis bleef of mee ging naar de bijeenkomst. Dan moest ze den ouden Koopmans nog maar op den koop toe nemen.

„Vooruit dan maar, moeder.”

„Annie, kind, wil je?”

Annie glimlachte om moeders blijdschap.

Eenvoudige moeder. Wat kon je haar toch met een kleinigheid gelukkig doen zijn.

„Kind, je zult zien, 't bevalt je wel. 't Is ook geen gewone bijeenkomst, zie je. 't Is Kerstfeest en nu hebben ze er een gezellig avondje van gemaakt. Er zal chocolade geschonken worden.”

„Dat's tenminste wát,” vond Annie. „Dat heeft in elk geval een doel.”

„Nou, maak je dan maar klaar. 't Is zóó zeven uur.”

De bijeenkomst werd, als altijd, gehouden in de huiskamer van schoenmaker Van Kampen. De stoelen, uit 't gansche huis, waren bij elkaar gesleept en stonden al klaar rondom de tafel. Aan 't hoofdeinde stond de leuningstoel voor vader Pereboom, die als voorzitter fungeerde. Vrouw Van Kampen rangschikte op de tafel de vele benodigde kopjes en hield een wakend oog op de groote chocoladeketel. De aanwezigen kortten zich den tijd door onderlinge gesprekken.

Annie begreep, dat zij met moeder eigenlijk al te laat kwam. Er scheen al op hen gewacht te zijn. Moeder ging dadelijk tusschen twee oude vrouwtjes zitten. Iedereen had hier zijn vaste plaats. Voor Annie moest er nog een stoel gebracht worden, en dat gaf even oponthoud. Vader Pereboom maakte van de gelegenheid gebruik, om te informeeren, hoe het haar ging en of ze 't nog kon uithouden in die goddelooze stad. 't Was niet goed, zoo lang in Sodom te zijn. Dat zag je al aan Lot.

Annie zei niet veel en was blij, toen ze plaats kon nemen.

„Laat ons dan nou maar dadelijk een woordje tot God spreken,” zei vader Pereboom; „'t is al over den tijd en we hebben nou al weer genoeg gepraat over die wereldsche zaken. Dat doet de ziel niet veel goeds.”

Annie ergerde zich. Ze ergerde zich, omdat vader Pereboom het noodig vond, te laten hooren, hoe vertrouwd hij was met de namen van het Goddelijk Wezen, hoe vertrouwd hij ook was met de uitspraken der profeten. Hij richtte zich in zijn bidden hoofdzakelijk tot de aanwezigen; hij scheen vergeten te hebben, dat hij voor God stond.

Annie ergerde zich ook, toen, na de voorlezing van het Kerstevangelie, vader Pereboom de bespreking opende met de opmerking: „En dat is nou alleen voor Gods lieve volkje. Dat's niks voor die naam-Christenen, die zoo trotsch zijn op hun historisch geloof. Ze bouwen hun huis op een zandgrond hoor, wat ik je zeg. Allemaal eigengerechtigheid.”

Annie dacht, dat hier, in deze bijeenkomst, óók nog wel eigengerechtigden zouden zijn, menschen, die trotsch waren op hun inzicht in hun zondige toestand.

Was ze toch maar thuis gebleven. Was ze maar op het theeuurtje in de stad.

Er werd chocolade geschonken en vader Pereboom merkte op, dat Gods Woord voor het uitverkoren volk nog zoeter was als chocolade. „Wat ik je zeg, hoor.”

Annie ergerde zich opnieuw. O, dat neerhalen van wat hoog en heilig is en verheven. Dat praten over de onzienlijke dingen, zooals men spreekt over het een of ander dorpsnieuwteje.

Ze haatte dien Pereboom.

Daar schraapte Koopmans zijn keel.

„Nou, jullie onbekeerden, als die hier nog mochten zijn, en ze zijn er nog wel, nou heb ik jullie maar te zeggen, dat je geen deel hebt aan den lieven Heere Jezus. Heelemaal niet. Al meen je ook van wel, 't is niet zoo. Daar moet eerst wat aan je gebeuren. Je moet nog eerst doodvallen. Je moet.....”

Annie luisterde niet meer. Ze kende het wel. 't Was nog als vroeger.

Werktuigelijk nam ze haar kopje op en dronk het leeg. Hoe laat was 't? Hoe lang zou het nog duren? Hoe kon moeder dáár nu genoegen in vinden? Ze keek eens naar moeder. Zou ze nu luisteren met aandacht? Met instemming? Neen, Annie zag het wel; ze was er niet bij; ze keek droomerig voor zich.

Toen begon daar een zachte, lieve vrouwenstem te spreken. Toch begon daar een eenmaal arm, maar nu rijkgeworden mensch, te vertellen van een groote verlossing.

„O, ik was zoo arm. Maar ik ben naar Bethlehem ge-

gaan. 'k Heb geknield voor het Kind van Bethlehem. 'k Heb den Heiland gevonden."

Annie luisterde. Dát was geen maakwerk; ze hoorde het wel; dát was echt.

En weer sprak die lieve, zachte vrouwenstem van Jezus' goedheid en liefde, van het Kind, geboren in armoede in den stal.

Annie keek naar het stralende gelaat van de vrouw tegenover haar. Zie, die vrouw was nu, in Bethlehem. Ze zag Jezus. Ze knielde neer. Ze aanbad. De dingen, waarvan ze sprak, waren werkelijkheid voor haar; 't oude Kerstverhaal le e f d e voor haar.

Toen voelde Annie ook, wat z ij miste. Zij voelde, dat daar is een kinderlijk geloof, dat aanbidt; een zeker weten, een hartelijk vertrouwen, dat het hare niet was.

Ze keek ook naar moeder. Zie, nu straalde ook moeders gelaat van een blijden vrede en Annie begreep, wat voor moeder de bijeenkomst moest zijn. Moeder nam het praten van Pereboom en Koopmans op den koop toe; ze luisterde er maar half naar, maar ze voelde zich hier thuis, omdat er hier velen waren, zoo eenvoudig en arge- loos als zij.

Voor 't eerst op dit Kerstfeest ging Annie naar Bethle- hem en wel durfde ze nog niet dicht naderen tot den Heiland, maar in haar ziel werd toch het verlangen ge- boren, te gaan, dicht te naderen, te komen geheel en al tot dien Eenen, die arm is geworden, om zondaren rijk te maken.

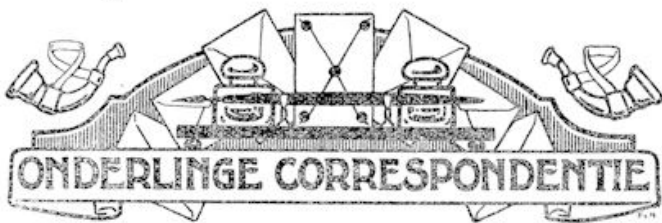
In de stille huiskamer las Annie ook dezen avond van het feest, dat de herders vierden met de engelen op de stille velden van Bethlehem. 't Speet haar niet meer, dat ze niet was op het gezellig theeuurtje in de stad.

Neen, daar, onder pret en jool, had ze zeker geen Kerstzegen gevonden.

Even zag ze naar moeders vredig gelaat en toen boog ze zich weer neer en ze las:

„En het geschiedde als de Engelen van hen wegge- varen waren naar den hemel, dat de horders tot elkander zeiden: Laat ons dan henengaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan. En zij kwamen met haast, en vonden Maria en Jozef, en het Kindeke liggende in de kribbe."

Toen ging ook Annie naar Bethlehem, eenvoudig als een kind en ontving een Kerstzegen in het huis van haar eenvoudige moeder. K.

(Uit een brief van Sjo.)

. . . Uw beantwoording volgend, geloof ik met U, dat niet alleen de school in engeren zin 't terrein voor ontwikkeling omsluit.

Maar, zal men in de school des levens niet dolen als in een labyrinth, dan zal toch een breede opleiding met goed gefundeerde opvoeding de draad van Ariadne zijn.

Dorpsmeisjes lezen weinig. Stadsmeisjes misschien meer.

U noemt voor haar 't bezoeken van de leeszaal. Maar biedt de leesbibliotheek waarborg, dat 't juiste boek op de juiste plaats komt?

Ik las wat Dr. Vor der Hake daarover schrijft in 't Juli- nummer van „Stemmen des Tijds” . . .

Beste Sjo,

Je vindt het wel goed dat ik ditmaal slechts een gedeelte van je brief laat opnemen? Er zijn er velen die wachten, en dan: 't eerste deel van je schrijven was ook meer voor mij persoonlijk bestemd, nietwaar? Ik hoop, dat wij je niet zullen teleurstellen en je nooit spijt zult hebben van je ijveren voor „Meisjesleven”. Mocht het toch, tegen onze wil, zoo worden, spreek dan even eerlijk je teleurstelling uit als nu je blijdschap.

Ik hoop, dat wij 't in ons blad nog dikwijls over „meisjes- opvoeding” zullen hebben, ook in verband met H. B. S., Gymn. enz. Dit zijn echter kwesties, die niet met een enkel woord op te lossen zijn.

Evenzoo staat het ten opzichte van de Openbare leeszaal, en, misschien nog sterker, ten opzichte van particuliere lees- bibliotheek, daar deze laatste er licht toe zullen komen ook zulke boeken op te nemen, die veel gevraagd worden en dus veel winst afwerpen, hoewel hun inhoud nadeelig is. En toch is er in deze instellingen ook zooveel goeds! Ook ons lezen moet staan onder de tucht van Gods Woord; dan zullen we schadelijke boeken zelfs niet willen inzien. En er zijn in onze omgeving licht wel personen, die ons omtrent de strekking van verschillende boeken kunnen inlichten. Wie een verkeerd boek leest weet in 99 van de 100 gevallen best, wat hij of zij doet. Toch vind ik met Dr. Vor der Hake, dat toezicht wel gewenscht is en men eigenlijk niet aan iedereen maar elk gevraagd boek in handen moest geven. 't Is echter een moei- lijke kwestie. Hoofdzaak voor jou en veel andere meisjes is echter, dat er nog wel heel wat boeken zijn, die je zonder schade kunt lezen. Ook hier geldt: in twijfel onthouding.

Je merkt, dat je eerste brief reeds meer dan één abonné aan 't schrijven bracht. Je zult dus nog wel eens wat te antwoorden hebben. Tot zoolang dus. J. M. W.-W.

Kribbe en kruis.

Zoet-zalig evangelie
Van 't heilig Christus-kind,
Dat ieder kerstfeest weder
Uw schoone spraak
[hervindt,
Wat zegt gij mij?

Al-oud verhaal van liefde
Die 't al te boven gaat,
Waar gij de ziele zaligt
Die uw geheim verstaat,
Wat zegt gij mij?

Gezang van englen-
[kooren,
Vermeldend hemelvree,
En Godd'lijk mededoogen
Met mart'lend menschen-
[wee,
Wat zegt gij mij?

Reeds valt op 't schaam'le
[kribbe,
Op 't kindje zwak en teer,
De schaduw van het
[kruishout
Dat dit Uw weg was, Heer,
't Kwam ook door mij.

Waar Godd'lijk
[mededoogen
Niet breken kon het recht,
Zonk diep wel in mijn ziele
De sprake, die dit zegt
Van mij tot mij?

Mijn Heiland, hoor mijn
[danken
Voor beiden, kribbe en
[kruis,
Wijl zoo alleen gebaad
[werd
De weg naar 't Vaderhuis
Door U voor mij.

J. M. W.-W.